

POSTANOWIENIE

Dnia 28 października 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Romualda Spyt

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania D. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Białymstoku
w postępowaniu ze skargi o wznowienie postępowania zakończonego
prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 19 września
2012 r., sygn. III AUa 469/12, w związku z wnioskiem ubezpieczonego o
sporządzenie uzasadnienia wyroku Sadu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 28
sierpnia 2014 r. w sprawie III AUa 1657/13 wraz z wnioskiem o przywrócenie
terminu,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 28 października 2015 r.,
zażalenia ubezpieczonego na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Białymstoku
z dnia 27 kwietnia 2015 r., sygn. akt III AUa 1657/13,

**odrzuca zażalenie w części dotyczącej pkt. 1 zaskarżonego
postanowienia i oddala zażalenie w pozostałym zakresie.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku po
rozpoznaniu wniosku D.R. o sporządzenie na piśmie uzasadnienia wyroku tego
Sądu z dnia 28 sierpnia 2014 r., III AUa 1657/13, oddalającego skargę o
wznowienie postępowania oraz przekazującego organowi ubezpieczeń

społecznych do rozpoznania wniosek o wydanie zaświadczenia o niezaleganiu w opłacaniu składek z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, rentowego, a także po rozpoznaniu wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie tego wyroku, postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2015 r. oddalił wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku (pkt 1) oraz odrzucił wniosek o doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem (pkt 2).

Orzeczenie to zapadło w następującym stanie sprawy. Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z dnia 28 sierpnia 2014 r. oddalił skargę wnioskodawcy D.R. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem tego Sądu z dnia 19 września 2012 r., akt III AUa 469/12 (pkt I) oraz wniosek D. R. o wydanie zaświadczenia o niezaleganiu w opłacaniu składek z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej przekazał do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Białymstoku (pkt II). Wnioskodawca był prawidłowo zawiadomiony o terminie rozprawy apelacyjnej, na której zapadł zaskarżony wyrok z dnia 28 sierpnia 2014 r., ale nie stawił się. W dniu 5 marca 2015 r. wnioskodawca złożył w Sądzie Apelacyjnym wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do sporządzenia i wniesienia skargi kasacyjnej wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu do jej wniesienia. W uzasadnieniu wskazał, że o wydaniu wyroku z 28 sierpnia 2014 r. dowiedział się od pełnomocnika ustanowionego w innej sprawie dopiero 26 lutego 2015 r. Ponadto podniósł, że od ponad dwóch lat cierpi na zaniki pamięci, na dowód czego przedłożył zaświadczenia lekarskie. Ustanowiony dla wnioskodawcy w postępowaniu kasacyjnym pełnomocnik z urzędu złożył 23 kwietnia 2015 r. wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia orzeczenia oraz jego doręczenie, argumentując, że po zapoznaniu się z aktami sprawy w dniu 22 kwietnia 2015 r. uznał, iż niezbędne jest uzyskanie uzasadnienia wyroku, a także utrzymywał, że nie budzi wątpliwości to, iż wnioskodawca uchybił terminowi bez swojej winy, a ponadto, że został zachowany tygodniowy termin do złożenia wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie.

W sprawie bezsporne było to, że termin do złożenia wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem upłynął 4 września 2014 r., a skarżący pierwszą czynność

procesową po wydaniu wyroku podjął dopiero 5 marca 2015 r. (wniosek o ustanowienie pełnomocnika i przywrócenie terminu do złożenia skargi kasacyjnej). Natomiast wniosek o sporządzenie i doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem wpłynął do Sądu Apelacyjnego dopiero 23 kwietnia 2015 r.

W takich okolicznościach sprawy Sąd Apelacyjny uznał, że wnioskodawca nie wykazał w okresie od 28 sierpnia 2014 r. (tj. od dnia ogłoszenia wyroku) do 4 września 2014 r. okoliczności, które uzasadniałyby przyjęcie, że do uchybienia terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku doszło bez jego winy. Wprawdzie skarżący powoływał się na stan zdrowia jako przeszkodę w terminowym złożeniu tego wniosku, jednakże nie uprawdopodobnił, że stan chorobowy uniemożliwiał mu podejmowanie działań procesowych, skoro złożona przez wnioskodawcę dokumentacja medyczna pochodziła z okresu wcześniejszego (2012 r.), bądź późniejszego (z 2015 r.). Sąd ten miał na uwadze, że dokumentowany stan chorobowy nie zawsze usprawiedliwia niedokonanie czynności procesowej w kodeksowym terminie, ale tylko wtedy, gdyby uniemożliwiał realnie podjęcie działań procesowych osobiście lub skorzystanie z pomocy innych osób. Ponadto wnioskodawca dwa dni przed terminem rozprawy apelacyjnej, tj. w dniu 26 sierpnia 2014 r. złożył do akt sprawy pismo procesowe. W konsekwencji Sąd Apelacyjny uznał, że nie było podstaw usprawiedliwiających uchybienie terminu do wniesienia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku bez winy wnioskodawcy w rozumieniu art. 168 § 1 k.p.c., co prowadziło do oddalenia wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku, a w konsekwencji do odrzucenia spóźnionego wniosku do doręczenie odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem (art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 328 § 1 zdanie drugie k.p.c.).

W zażaleniu pełnomocnik skarżącego zarzucił naruszenie art. 391 §1 k.p.c. w związku z art. 328 § 1 zdanie drugie k.p.c. i art. 168 §1 k.p.c. przez uznanie, iż jego wniosek podlegał odrzuceniu jako spóźniony. Tymczasem okoliczności przedmiotowej sprawy w sposób jednoznaczny wskazują, że nie złożył wniosku o uzasadnienie wyroku w terminie bez swojej winy, dlatego termin do złożenia wniosków należało mu przywrócić. Ponadto zarzucił sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego przez uznanie, że

odwołujący nie wskazał okoliczności uzasadniających twierdzenie, że do uchybienia terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku doszło bez jego winy, tj. takich okoliczności, które przypadłyby w okresie od dnia 28 sierpnia 2014 r. do dnia 4 września 2014 r., a zatem w tygodniowym terminie na zgłoszenie wniosku o doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem. Pozostaje to w opozycji do twierdzeń odwołującego się popartych złożoną dokumentacją medyczną, z której wynika, iż od roku 2012 (kiedy to doznał urazu w głowę) cierpi na zaburzenia pamięci, w związku z którymi nie wiedział, że 28 sierpnia 2014 r. odbyła się rozprawa przed Sądem Apelacyjnym, a następnie zapadł wyrok.

Wskazując na powyższe wnoszący zażalenie domagał się uchylenia w całości zaskarżonego postanowienia, a także doręczenia wyroku z uzasadnieniem, alternatywnie wniósł o „uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości”. Ponadto pełnomocnik z urzędu D. R. wniósł o rozpoznanie niezaskarżalnego postanowienia Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 27 kwietnia 2015 r., oddalającego wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku (art. 380 k.p.c.), a także domagał się zasądzenia kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu, które nie zostały opłacone w całości ani w części.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Postanowienie Sądu drugiej instancji odrzucające wniosek strony o doręczenie wyroku z uzasadnieniem w celu wniesienia skargi kasacyjnej jest postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie w rozumieniu art. 394¹ § 2 k.p.c. i jeżeli zapadło w sprawie, w której przysługuje skarga kasacyjna, może być przedmiotem zażalenia do Sądu Najwyższego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 lipca 2003 r., II UZ 36/03, OSNP 2004 nr 10, poz. 178 oraz z dnia 4 kwietnia 2003 r., I PZ 10/03, OSNP - wkł. z 2003 r. nr 17, poz. 6). Natomiast cechy zaskarżalności takim środkiem odwoławczym nie ma postanowienie oddalające wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem. Postanowienie takie nie kończy bowiem postępowania w sprawie. Należy ono do kategorii postanowień, o których mowa w art. 380 k.p.c., co oznacza, iż na tej podstawie prawnej, na

wniosek strony, przy rozpoznaniu zażalenia na postanowienie kończące postępowanie w sprawie o odrzuceniu wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem, rozpoznaniu podlega także, mające wpływ na jego wydanie, postanowienie oddalające wniosek o przywróceniu terminu do dokonania tej czynności procesowej (por. uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2000 r., III ZP 1/00, OSNC 2001 nr 1, poz. 1 i z dnia 6 października 2000 r., III CZP 31/00, OSNC 2001 nr 2, poz. 22 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 1999 r., I CKN 367/99, OSNC 2000 nr 3, poz. 48, z dnia 1 marca 2001 r., I PKN 492/99, LEX nr 528158; z dnia 15 grudnia 2005 r., I UZ 32/05, OSNP 2006 nr 17-18, poz. 284; z dnia 19 lipca 2007 r., I UZ 15/07, LEX nr 911104 i z dnia 7 kwietnia 2011 r., IV CZ 2/11, LEX nr 785889). Na wniosek strony (zgłoszony w zażaleniu) postanowienie sądu drugiej instancji oddalające wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem może być skutecznie zwalczane w zażaleniu na postanowienie o odrzuceniu wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem w celu wniesienia skargi kasacyjnej. Badanie na podstawie art. 380 w związku z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c. prawidłowości orzeczenia, które nie podlega zaskarżeniu w drodze zażalenia, było zatem dopuszczalne, ze względu na zawarty w zażaleniu wniosek.

Równocześnie wnoszący zażalenie był reprezentowany przez adwokata ustanowionego z urzędu „do postępowania ze skargi kasacyjnej”, który wszakże we wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 28 sierpnia 2014 r., III AUA 1657/13, ani we wniosku o sporządzenie uzasadnienia i doręczenie sentencji tego wyroku wraz z uzasadnieniem nie odwoływał się do stanu chorobowego wnoszącego zażalenie, który miał usprawiedliwiać złożone wnioski. Pierwszy z wymienionych wniosków o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku pełnomocnik z urzędu skarżącego uzasadniał jedynie „niezbędnością” jego uzyskania dla celów sporządzenia i wniesienia skargi kasacyjnej, tyle że w tym zakresie w istocie rzeczy gołostłownie twierdził, iż „w przedmiotowej sprawie nie budzi więc wątpliwości, że odwołujący uchybił terminowi bez swojej winy”, nie wskazując w treści wniosku jakichkolwiek okoliczności, które mogłyby potwierdzić prezentowane stanowisko procesowe. Równocześnie drugiego ze złożonych

wniosków pełnomocnik z urzędu w ogóle nie uzasadnił. Już niewskazanie w wymienionych wnioskach żadnych weryfikowalnych okoliczności, które miały usprawiedliwiać uchybienie terminów, wykluczało ich weryfikację procesową na podstawie okoliczności chorobowych zawartych w innym wniosku samego wnioskodawcy o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do sporządzenia i wniesienia skargi kasacyjnej wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu do jej wniesienia, które Sąd Apelacyjny ocenił negatywnie w zaskarżonym postanowieniu ze względu na daty wydania dokumentacji medycznej, które nie usprawiedliwiały uchybienia terminu wnioskowanych czynności procesowych, a ponadto ze względu na złożenie pisma procesowego „na dwa dni przed terminem rozprawy apelacyjnej”, co podważało odmienne twierdzenia zażalenia. Polemika autora zażalenia, który odwołał się „do załączonego skierowania do szpitala z dnia 20 lutego 2015 roku, z którego wynika, iż zaburzenia pamięci odwołujący posiada od 2012 roku, a wręcz, że w ostatnim czasie na tyle się nasiliły, iż wymagają leczenia szpitalnego na oddziale neurologicznym” była spóźniona, gdyż takie okoliczności powinny być pomieszczone w negatywnie rozpoznanych wnioskach, a ponadto polemika ta okazała się nietrafna na gruncie miarodajnych ustaleń i oceny prawnej wymienionych okoliczności dokonanych w uzasadnieniu kontestowanego postanowienia.

W konsekwencji, zażalenie na postanowienie oddalające wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem (pkt II postanowienia) - jako niedopuszczalne podlegało odrzuceniu na podstawie art. 394¹ § 2 i 3 w związku z art. 398²¹ i art. 373 k.p.c., natomiast oddalenie zażalenia w pozostałej części w myśl art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. było skutkiem braku podstaw do skontrolowania przez Sąd Najwyższy kontrowersji dotyczących wniosku o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej. Konkretnie rzecz ujmując, skuteczne zakwestionowanie w zażaleniu - na kończące postępowanie w sprawie postanowienie o odrzuceniu wniosku o doręczenie odpisu wyroku sądu drugiej instancji wraz z uzasadnieniem - postanowienia o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej jest możliwe tylko wtedy, gdy zostanie podważona i

wykazana nie trafność odmowy przywrócenia terminu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2015 r., I UZ 2/15, dotychczas nieopublikowane).

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.